

Бороденко Олена Анатоліївна
доктор історичних наук, доцент,
доцент кафедри історії України,
Полтавський національний педагогічний університет і
мені В. Г. Короленка

ДОСЛІДЖЕННЯ ЖІНОЦТВА XVIII СТОЛІТТЯ В ЗАХІДНОЄВРОПЕЙСЬКІЙ ІСТОРІОГРАФІЇ

Жіноча історія, як одне з предметних полів історичної антропології, виокремилася в окрему галузь досліджень ще у 1970-х рр. В Україні цей напрям набув популярності лише наприкінці 1980-х рр. [13, с. 211; 6, с. 159].

Із-поміж концептуальних досліджень «жіночої історії» західноєвропейських авторів необхідно виокремити п'ятитомне видання під загальною редакцією французьких істориків Ж. Дюбі та М. Перро. Третій том цього видання, який упорядкували Н. Земон Девіс та А. Фарж, повністю присвячений історії жінок на Заході в ранньомодерну епоху [4]. У зібраних у цьому виданні дослідженнях майже двох десятків західних науковців розглядаються проблеми присвячені різним аспектам життя жінки в тогочасному суспільстві Заходу. Починаючи від народження дівчини, виховання, отримання освіти, зростання її сексуальності. Дослідники торкаються й інших маловідомих сторінок «жіночої історії»: зовнішнього вигляду, поняття жіночої краси та косметики, сексуальності, любові, цнотливості, материнства, а також громадським вподобанням жінок у різних сферах життя: політиці, журналістиці, мистецтві тощо. Не залишилися поза увагою й маргінальні аспекти: проституція, злочинність, відьомство та навіть бунтарство.

Інша праця польського вченого Ц. Кукльо «*Kobieta samotna w społeczeństwie miejskim uschylku Rzeczypospolitej szlacheckiej*» присвячена самотній жінці з міського середовища суспільства Речі Посполитої [7]. Розвідка історико-демографічного спрямування покликана розкрити широкий загальний питань, пов'язаних із позашлюбним статусом жінки у польському суспільстві. Учений дослідив значне коло питань, які базуються на квантитативних обрахунках, відповідають сучасним дослідницьким завданням і вимогам історичної демографії. Дослідження також відкриває потаємні завіси з приватного та суспільного життя самотньої польської жінки: зображується становище старих за віком та овдовілих жінок, описуються матеріальне забезпечення

позашлюбної жінки, притулки, будинки з утримання престарілих осіб і вдовиць. Не залишилася поза увагою дослідника й їхня активна суспільна позиція, участь у діяльності братств, добродійна діяльність тощо.

Питання визначення кінцевої межі жіночого репродуктивного віку вивчали англійський демограф Дж. Хаджнал [10], французькі – Л. Анрі та А. Блюм [1], Ж. Бардет [2], польська дослідниця К. Гурна [3]. Окремо потрібно відзначити розвідку американської вченої Е. Фройд. Дослідниця одна з небагатьох істориків торкнулася проблем категорії незаміжньої жінки ранньомодерної Англії, а всі свої доведення аргументувала, виходячи з кількісних показників здобутих із облікових джерел [11]. Серед когорти зарубіжних дослідників, які порушували проблему шлюбної поведінки жінок, можна назвати польських науковців – І. Пугацевич [9], Л. Дічевського [5], І. Марочека [8], англійського вченого – Р. Філліпса [12].

Підсумовуючи, зауважимо, що сучасна зарубіжна історіографія проблему становища жінок у соціумі XVIII ст. розглядає під кутом зору різновекторної історичної антропології. Дослідження переважно міждисциплінарного спрямування та звертають увагу на вивчення різних сфер життєдіяльності жінки, істотно доповнюють існуючі знання про функціонування механізму ранньомодерного суспільства Західної Європи загалом.

Література

1. Анри Л., Блюм А. Методика анализа в исторической демографии [пер. с фр. С. Хока и Ю. Егоровой]. М.: РГГУ, 1997. 207 с.
2. Bardet J. Urodzeni w kontekście płodności naturalnej. *Przeszłość demograficzna Polski. Materiały i studia*. Wrocław: Wyd-wo Historyczne Poznań Wrocław, 2002. № 23. S. 7–19.
3. Górna K. Śmierć «ze starości» – o ludziach starych i długowiecznych na podstawie wybranych metryk śląskich z XVIII i pierwszej połowy XIX wieku. *Przeszłość demograficzna Polski. Materiały i studia*. Wrocław: Wyd-wo Uniwersytetu Wrocławskiego, 2010. № 29. S. 69–98.
4. История женщин на Западе: в 5 т. Т. III : Парадоксы эпохи Возрождения и Просвещения. [под общ. ред. Ж. Деби и М.Перро; под ред. Н. Земон Дэвис и А.Фарж] ; пер. с англ.; науч. ред. Н.Л. Пушкарева. СПб.: Алетейя, 2008. 560 с.
5. Dyczewski L. Grupy marginalne. *Kultura grup mniejszościowych i marginalnych ; [redakcja Leon Dyczewski]*. Lublin: Wyd-wo KUL, 2005. S. 29–45.
6. Кісь О.Р. Жіноча історія як напрямок історичних досліджень: становлення феміністської методології. *Український історичний журнал*. 2012. № 2. С. 159–172.

7. Kukło C. Kobieta samotna w społeczeństwie miejskim u schyłku Rzeczypospolitej szlacheckiej. *Studium demograficzno-społeczne*. Białystok: Wyd-wo Uniwersytetu w Białymstoku, 1996. 267 s.
8. Maroszek J. Wileńskie przytułki-szpitala w XVI–XVIII w. Cała historia to dzieje ludzi... *Studia z historii społecznej ofiarowane profesorowi Andrzejowi Wyczańskiemu w 80-tą rocznicę urodzin i 55-lecie pracy naukowej*; [pod redakcją Cezarego Kukli przy współudziale Piotra Guzowskiego]. Białystok: Wyd-wo Uniwersytetu w Białymstoku, 2004. S. 191–218.
9. Pułaczewicz I. Wizerunek dobrej wdowy w opiniach Ojców Kościoła i moralistów w epoce wczesnonowożytnej. *Rodzina i gospodarstwo domowe na ziemiach polskich w XV–XX wieku: struktury demograficzne, społeczne i gospodarcze* [pod redakcją C. Kukli]. War–wa: Wyd-wo DIG, 2008. S. 247–260.
10. Хаджнал Д. Европейский тип брачности в ретроспективе. Брачность, рождаемость, семья за три века: Сб. статей. [под ред. А. Г. Вишневского и И. С. Кона]. М.: Статистика, 1979. С. 14–71.
11. Froide A.M. Hidden women: rediscovering the single women of early modern England. *Local Population Studies*. 2002. No. 68. P. 26–42.
12. Roderick G. Phillips. Sex, lat, and the state. *Encyclopedia of European social history*. From 1350 to 2000; [Peter N. Stearns]. Vo. 4. Charles Scribner's Sons, 2001. P. 301–309.
13. Яковенко Н. Вступ до історії. Київ: Критика, 2007. 375 с.

Вароді Наталія Федорівна
кандидат історичних наук, доцент,
викладач кафедри історії та суспільних дисциплін,
Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II

THE SITUATION OF ANIMAL HUSBANDRY OF TRANSCARPATHIA IN THE KHRUSHCHEV ERA (1953–1964)

Due to its geopolitical situation, Transcarpathia received significant attention from Soviet leaders. The area was of strategic importance in terms of transport from east to west, it was considered a «western gate» [6, ol. 95–96].

The aim of this paper is to find out the key features of the animal husbandry situation of Transcarpathia in the Khrushchev era (1953–1964).

In 1953, the «Lenin» kolkhoz in Velyki Luchky, in Mukachevo district, was one of the largest collective farms in Transcarpathia [3, арк. 64]. The kolkhoz had 5,718 ha of land, of which 4,030 ha were arable land, and 2,370 able-bodied members. By the standards of the time, these were large numbers. The farm kept 1,500 cattle, including 386 cows, as well as 1,225 pigs, 1,306 sheep, more than 6,300 poultry and 397 horses. Since the establishment of the kolkhoz, in March 1947, 145 different buildings were completed on the farm, including for animal husbandry, such as eight cowsheds,